

Niko Luburić, prof.

Crkvene i duhovne popijevke s narodnim običajima u župi Studenci (1)

Uvod

Ovaj prilog, u ovom i u sljedećih nekoliko brojeva *Svete Cecilije*, obuhvaća tematiku crkvenih i duhovnih popjevaka koje se pjevaju u župi Studenci s nakanom da se, pod jednim naslovom, zapišu i spase od zaborava one popijevke koje su stoljećima bile dio narodne tradicije, a danas se zaboravljaju pred izazovima suvremenoga načina života.

Tema se obrađuje u četiri naslova: *Popijevke božićnoga vremena*, *Popijevke korizmenoga vremena*, *Euharistijske popijevke* i *Popijevke svetišta Presvetoga Srca Isusova*.¹ Uz poglavlja koja govore o popijevkama božićnoga i korizmenoga vremena, opisao sam i narodne običaje, nastojeći obuhvatiti što više činjenica i detalja zanimljivih sadašnjemu i budućemu naraštaju djece i mladeži, kako bi osjetili duh vremena u kojem su živjeli naši pređi, i kako bi nastavili živjeti i prenositi dio te baštine budućim naraštajima. Narodne običaje zapisao sam na temelju kazivanja starijih župljana s bogatim iskustvom i

spoznajama, a sami su bili aktivni dionici tih običaja. U njihovim iskazima nastojao sam slijediti njihov narodni ikavski izričaj i tuđice, da se i u tome očituje duh narodnoga života u prošlim vremenima.

Napjeve popjevaka božićnoga i korizmenoga vremena, kao i napjeve euharistijskih popjevaka, nisam notirao u visini u kojoj su ih pjevači pjevali, tj. u približno apsolutnoj notaciji, nego po općeprihvaćenoj metodi finskoga etnomuzikologa I. Krohna (1867. – 1960.) sa završetkom napjeva na tonu »g«. Uz napjeve donosim tekstove popjevaka. To ne činim s tekstovima popjevaka *U se vrijeme godišta*, *Gospin plač*, *Zdravo Tijelo Isusovo* i *Zdravo Krvi Isusova* jer su već objavljeni i u cijelosti se nalaze u *Molitveniku fra Anđela Nuića*, hercegovačkoga franjevca, i u najnovijoj liturgijskoj pjesmarici *Pjevajte Gospodu pjesmu novu*, *Vlastitosti BK BiH*. Uza svaku navedenu popijevku donosim i kratke podatke o pjevaču i zapisivaču. Uz poglavlje o euharistijskim popijevkama navodim i zapis popijevke koja ne pripada autoru ovoga priloga, ali je korisna za obradu navedene teme. Uz autohtone crkvene i duhovne popijevke donosim i popijevke svetišta Presvetoga Srca Isusova u Studencima.

Iako su puno mlađe, ostat će pribrojene vlastitim popijevkama studenačke župe.

1. Popijevke božićnoga vremena

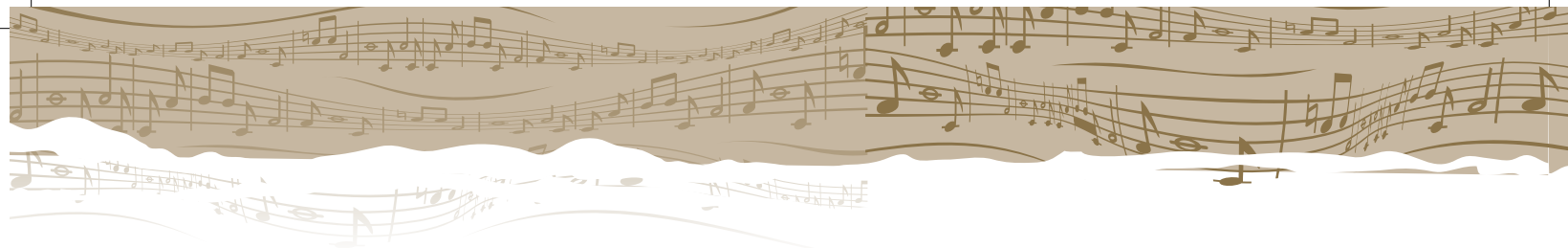
1.1. Nekadašnji božićni običaji uz božićne popijevke

Prvom nedjeljom došašća prestajala bi uobičajena veselja, pjesme i igre u narodu. I svadbe su bile zabranjene. Svega se toga trebalo odreći kako bi se spremnije dočekao Božić i kako bi božićno veselje bilo što bogatije i sadržajnije.²

Na Badnji dan ujutro obitelj bi se okupila u stojnoj kući oko ognjišta na kojem je gorjela vatra. Nakon zajedničke jutarnje molitve domaćin bi odredio što će tko raditi: tko će biti domaćica; tko će stoku nadgledati; tko će nabrati bršćana kojim će se kititi kuće, štale i torovi; tko će badnjake usjeći i dr. Domaćin bi odredio od kojega će se duba usjeći. Moraju biti od dobrog duba, ne smiju biti slabi. Bilo je pet komada dubova drveta: dva jastuka i tri badnjaka. Bili bi do navečer postavljeni kod ulaznih vrata. Navečer bi se prema običaju unosili. Domaćin bi najprije odredio one koji će ih unositi, a to su bili uglav-

¹ Župa Studenci osnovana je 1908. god., a dekretom mjesnoga biskupa mons. Ratka Perića 19. lipnja 1998. godine župna crkva u Studencima, sagrađena 1938. god., proglašena je biskupijskim svetištem Presvetoga Srca Isusova.

² Prema kazivanju Mladana Luburića, pok. Miška iz Donjih Studenaca, rođ. 1937.

nom muškarci, odnosno muška djeca. Svatko od odabranika bio bi ponosan kad ga se odredi da unosi badnjake i s nestrpljenjem se čekao taj trenutak. Domaćin sjedi u kući kraj ognjišta i naređuje da se badnjaci unose jedan iza drugoga. Najprije unosi starije dijete, a potom mlađe. Prije unošenja morali su naučiti kako se oni unose, kako treba pozdraviti ukućane i što treba reći. U to vrijeme vatra gori na ognjištu, a kućna čeljad sjedi oko vatre. Pri ulasku u kuću pozivali bi domaćina i potom pozdravljali: »Hej, domaćine!« Domaćin bi se javio. Onaj tko unosi badnjak pita: »More li se naprid?« Domaćin odgovara: »More!« Nosač badnjaka ulazi na vrata i pozdravlja: »Faljen Isus i Marija, na dobro vam došla Badnja večer!« Domaćin odgovara i s njim ostali ukućani: »I s tobom Bog da zajedno!«³ U nekim obiteljima bilo je i drukčijih pozdrava, kao npr.: »Na dobro vam došla Badnja večer i sutrašnje Porođenje Isusovo!« Jednako bi se odgovaralo: »I s tobom Bog da zajedno!« Badnjak potom domaćin stavi na vatru preko ona dva jastuka koja se prije toga polažu s jedne i s druge strane vatre, a vatra gori u sredini ognjišta. Na isti način unose se i sljedeća dva badnjaka. Kod unošenja badnjaka domaćica i ukućani posipali bi kukuruznim zrnjem ili žitom one koji su unosili badnjake. Prigodnim bi riječima zazivali da Bog blagoslovi njihov rad i urod u novoj godini te druga dobra u obitelji. Nakon toga bi započinjao razgovor o unošenju badnjaka, osobito je li sve bilo

³ Isto.

u skladu s običajima i prema dogovoru. Prvi koji ih je unosio znao bi se zbuniti i pogriješiti. Bila je čast i odgovornost unositi badnjake jer je to bio znak povjerenja i zrelosti. Kada bi primjedbe završile, domaćin bi skinuo kapu i predmolio večernju molitvu, a ostali bi odgovarali. U nekim obiteljima molitvu je predmolila domaćica, svekrva ili nevjesta. Molitva bi tu večer bila duža zbog brojnih preporuka za potrebe živih i mrtvih. U nekim obiteljima večernja bi molitva bila prije unošenja badnjaka. Poslije molitve bila bi večera. Večera je bila posna, jer se na Badnjak strogo postilo. Postilo se do ponoći. Badnjaci bi na ognjištu gorjeli dva dana, dok ne bi gotovo dogorjeli. Ostatak badnjaka stavljao bi se na gredu u štali i toru. Vjerovalo se da donosi blagoslov, sreću i napredak.⁴ Nakon večere u nekim bi obiteljima domaćin kuće blagoslovio badnjake vinom. Ukućani bi molili Vjeronanje, a potom bi domaćin polio badnjake vinom praveći znak križa i govoreći: »U ime Boga Ota i Sina i Duha Svetoga«.

Na Božić ujutro ustajalo bi se prije svanuća. Stopanjica prije svih radi pripreme ručka, odnosno užine. I ostala bi čeljad ustajala jer domaćin počinje jutarnju molitvu. Svi moraju biti na okupu. Kad molitva završi, domaćin uzima bocu rakije začepljenu smokvom. Odlazi k susjedima da im čestita Božić. I drugi su to domaćini radili. Išlo bi se od kuće do kuće i pjevalo putnički i uzgor. I djeca bi išla u pratnji. Dobivala bi po koju suhu smokvu, šeće-

⁴ Isto.

ra, kostila ili čereza. Svatko bi se veselio, i staro i mlado. Čestitali bi jedan drugomu: »Na dobro ti došao Božić i Sveto Porođenje Isusovo«. To bi veselje trajalo do pred polazak na misu. Svi bi išli na misu osim kuharice iz obitelji koja je pripremala užinu. Užina je morala biti gotova dok se ne vrate misari. Nakon mise, u dvorištu pred crkvom vade se boce rakije i nazdravlja se. Svatko svakomu nazdravlja i čestita: »Na dobro ti došao Božić i Sveto Porođenje Isusovo«. Odgovaralo se uglasi: »I s tobom Bog da zajedno«. Kad se malo prijatelji i poznanici razgovore i počaste, domaćini sjedaju po zaseocima u dijelovima crkvenoga dvorišta.⁵ Gornji Studenčani sjedaju iza Gospine špilje, Donji Studenčani ispred velikih vrata crkve prema izlazu iz dvorišta, Prćavčani i Zvirvočani iza sakristije, Stubičani ispred malih vrata crkve (sakristije).⁶ Kad se domaćini namjeste i posjedaju, prilaze žene, vade rupce iz torbe i prostiru ih ispred njih. Zatim vade kolače, orahe, bajame, ćufter, suhe smokve i dr. i sve stavljaju pred domaćine. Dok domaćini sjede u krugu, žene iza njih stoje da im budu pri ruci. Domaćini jedan drugomu nazdravljaju rakijom i započinju putnički i uzgor. Cure i momci stoje malo podalje pa se dobacuju jabukama. Momci curama, cure momcima. Nadmeću se tko će komu ljepšu jabuku baciti.⁷ Igra se kolo, svira se usna harmonika. Pjeva se ganga i bećarac.

⁵ Isto.

⁶ Prema kazivanju Marka Alilovića, pok. Branka iz Donjih Studenaca, rođ. 1941.

⁷ Prema kazivanju Mladana Luburića, pok. Miška.

Pjeva se na sve strane. Pjevaju se i božićne pjesme. Kad završi veselje, ide se kući na užinu. Zna se kod koga je užina. A zna se kod koga je i večera. Obitelji se međusobno dogovore. Za užinu bi se palile tri svijeće koje su se stavljale u posudu s kukuruzom. Posuda i svijeće okitile bi se bršćanom. Na užini su bili svi članovi obitelji i obitelj koja je zajedno s njima palila svijeće, obitelj kojega rođaka, strica ili tetke.⁸ Prije nego započne užina palile bi se svijeće i pritom molilo Otče naš, Zdravo Marijo i Slava Otcu i molitvu blagoslova. Kod gašenja svijeća na kraju užine molilo bi se Otče naš, Zdravo Marijo, Pokoj vječni i molitvu zahvale. Svijeće su se gasile korom kruha zamočenom u vino. Gasile su se znakom križa: U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Kora kruha zamočena u vino davala se onomu koga grlo zaboli, a vinom se zalijevalo grlo ovcama (šilježi). Nakon ručka išlo bi se od kuće do kuće i ponovno čestitalo Božić. Pjevale bi se božićne pjesme: *U se vrijeme godišta, Oj Božiću blagi dane, Oj Božiću veseliću* i druge božićne pjesme. Kod kuće bi ostala samo starija čeljad.⁹

Za večeru je svatko morao biti sa svojom obitelji. Domaćin se pomoli Bogu sa svojom čeljadi i s čeljadi iz druge obitelji kod koje je bila užina. Kad završi večernja molitva, pale se svijeće. Počinje večera. Kad završi večera, gase se svijeće. Svijeće su se palile i gasile na isti način kao i za užinu. Nakon večere mlađi se okupljaju na određenom

mjestu. Nastavljaju se veseliti uz božićne pjesme, taraban i trojanac.¹⁰

Za Stjepandan i Ivandan običaji su bili slični kao i za Božić. Išlo bi se na misu. Nakon mise pila se rakija uz čestitanje: »Na dobro ti došao Božić i sv. Stjepan«, a na Ivandan: »Na dobro ti došao Božić i sv. Ivan«. Odgovor bi glasio: »I s tobom Bog da zajedno«. Domaćini su sjedili na svojim mjestima kao i za Božić. Častili su se rakijom, kolačima, orasima, ćufterom i suhim smokvama. Pjevala se ganga, bečarac, putnički, uzgor, božićne pjesme, igrala su se kola, svirala se usna harmonika. Momci su curama bacali jabuke, cure momcima. Nakon veselja išlo bi se kućama. Za užinu bi se odlazilo k rodbini i u druga sela. Poslije podne bila bi šetnja (korzo) od ćuprije do Crnčevih starih kuća. Cure i momci šetali bi do noći i tu se upoznivali. Šetnja je bila u dva smjera. Božićni običaji završavali bi na Tri kralja.¹¹

Ovim prikazom pokušao sam ukratko opisati nekadašnje božićne običaje u Studencima, premda su postojale i manje razlike u tim običajima od sela do sela, od obitelji do obitelji. Kad bi se svi ti detalji prikupili, prikaz bi zasigurno bio potpuniji i bogatiji, no ostaje ono temeljno: župljani su proživljeno, radosno i veselo slavili Božić. Bio je to blagdan zajedništva, mira i ljubavi, pun narodnih običaja koji su obilovali pjesmom i darivanjem, pa su i najsiromašnije

obitelji toga dana pred susjede i goste iznosile sve što su imale.

1. 2. Božićne popijevke s izvornim zapisima i analizom

Govoriti o božićnim popijevkama u župi Studenci gotovo je isto kao govoriti o božićnim popijevkama u Hercegovini. Kad kažemo »gotovo isto«, želimo naglasiti da se božićne popijevke koje se pjevaju u toj župi ne pjevaju posve jednako po cijeloj Hercegovini. To znači da neke od tih popjevaka imaju drukčije tekstove i napjeve, druge imaju drukčije tekstove ili napjeve, a poneke od njih imaju svoje inačice ili su posve identične s obzirom na tekst ili napjev. Ovdje upravo govorimo o razlikama, sličnostima i istosti među božićnim popijevkama, kako bi se uočilo bogatstvo narodnoga duha koji je pamtio stihove i melodije, potom ih prenosio i stvarao različitosti.

Kao prvi primjer izabrao sam crkvenu božićnu popijevku *U se vrijeme godišta* koja se obvezno svake nedjelje i blagdana tijekom božićnoga vremena pjeva u župi. Osim ove popijevke, starije pučanstvo u Studencima zadržalo je u pamćenju i druge božićne popijevke koje su se tijekom božićnoga vremena pjevale u narodnom slavlju izvan crkve. O svim ovim popijevkama pokušat ću na sljedećim stranicama, uz originalne melodijske zapise, donijeti kratko tumačenje nastanka i jezičnu analizu koliko je to moguće.

a) *U se vrijeme godišta*

Najpopularnija i, slobodno mogu kazati, najobljubljenija

⁸ Prema kazivanju Marka Alilovića, pok. Branka.

⁹ Prema kazivanju Ive Nuić, žene pok. Blage iz Donjih Studenaca, rođ. 1927.

¹⁰ Prema kazivanju Mladana Luburića, pok. Miška.

¹¹ Prema kazivanju Marka Alilovića, pok. Branka.

od svih božićnih popjevaka u župi Studenci svakako je *U se vrijeme godišta*. Toliko je obljubljena među narodom, i dio je vjerničke duhovnosti i duše, da je za vrijeme mise pjevaju svi prisutni. Zapisao sam i melografski obradio samo dva napjeva te božićne popijevke. Razvidno je

da su posve isti. Popijevku po istom napjevu i danas kao nekada pjeva cijela župna zajednica. Ispod napjeva potpisao sam samo prvu strofu popijevke. Ostale se strofe nalaze u *Molitveniku fra Anđela Nuića*, hercegovačkoga franjevca, i u hrvatskim liturgijskim pjesmaricama

te ih nije potrebno ovdje ponovno donositi.¹²

¹² *Molitvenik fra Anđela Nuića*, Pastoralna biblioteka franjevačke teologije, Sarajevo, 1966., str. 272. – 274. i *Pjevajte Gospodu pjesmu novu, Vlastitosti BK BiH*, Zagreb – Sarajevo, 2003. i 2008., str. 758. – 759.

1. U sve vrijeme godišta

Pjevač:
Ime i prezime: **Fila Brkić**
Starost: **76 godina**
Zvanje: **domaćica**
Rodom iz: **Donji Studenci, župa Studenci**
Ostali podaci: **kći pok. Tome, neudana**

Zapis:
Datum: **11. travnja 2008.**
Mjesto: **Donji Studenci, župa Studenci**
Pokrajina: **Hercegovina**
Zapisao: **autor ovoga članka**
Tiskano: **ne**

$\text{♩} = 80$

U sve vrije-me go - di - šta
mir se svi-je - tu na - vi-je - šta:
po - ro - đe - nje Dje - ti - ća
od Dje - vi - ce Ma - ri - je.

Ova se božićna popijevka pjevala nedjeljom i blagdanom za vrijeme svete mise nakon prve poslanice po istom napjevu kao i danas (danas se pjeva nakon druge poslanice). Pjevao se cijeli tekst popijevke. Pjevali su ju svi prisutni, svećenik i narod, stojeći dok se ne ispjeva. Popijevka se nije pjevala samo u crkvi. Pjevala se kroz božićno vrijeme i izvan crkve u raznim

2. U se vrijeme godišta

Pjevač:
Ime i prezime: **Ivan Petković**
Starost: **46 godina**
Zvanje: **glazbenik**
Rodom iz: **Donji Studenci, župa Studenci**
Ostali podaci: **voditelj župnog zbora**

Zapis:
Datum: **11. travnja 2008.**
Mjesto: **Donji Studenci, župa Studenci**
Pokrajina: **Hercegovina**
Zapisao: **autor ovoga članka**
Tiskano: **ne**

$\text{♩} = 92$

U se vrije-me go - di - šta
mir se svi-je - tu na - vi-je - šta:
po - ro - đe - nje Dje - ti - ća
od Dje - vi - ce Ma - ri - je.

prigodama. Poseban je bio doživljaj kada bi ju pjevale djevojke vraćajući se nakon mise svojim kućama.¹³ Na žalost, toga običaja danas više nema jer većina današnjih djevojaka nakon mise, kao što to čine i drugi,

odlazi svojim kućama autima i tako taj lijepi i pobožni običaj ostaje samo prošlost koju valja pamtit.

Po tekstu ova pjesma nije izvorno hrvatska. Zato je bila predmetom proučavanja mnogih povjesničara književnosti i glazbe. Neki od njih tvrdili su da je tekst prijevod stare latinske pjesme *In hoc anni circulo*, drugi da nije prijevod nego parafraza,

¹³ Prema iskazu i pjevanju File Brkić, pok. Tome iz Donjih Studenaca, župne domaćice i sviračice od 1963. do 1966. god., rođ. 1932. god.

a bilo je i onih koji su držali da je samo prepjev toga poznatoga srednjovjekovnoga latinskoga spjeva.¹⁴

Tekst popijevke prema *Molitveniku fra Anđela Nuića*, po kojem se ova popijevka pjeva u župi, pun je događaja. Pjeva detaljno o Isusovu rođenju. Drži se izvješća iz evanđelja. Zadnji stih svake strofe ističe Marijinu nezaobilaznu ulogu i mjesto u dolasku Spasitelja na svijet i u događaju spasenja. Posebnu skupinu tvore strofe koje izravno tematiziraju slavu Božju. Osobito je dirljiv motiv Majčina klanjanja djetetu Isusu. U dugačkom nizanju strofa kao da se želi istaknuti neobuhvatnost misterija utjelovljenja i rođenja Gospodnjega, njegovu neizrecivost i beskrajno čuđenje pred tim jednostavnim događajem u stvarnosti.

¹⁴ MIHO DEMOVIĆ, »U to vrijeme godišta«, *Musica Sacra*, No. 3, Anno V, Božić/Natale/Christmas, 2006., str. 12.

Naslov pjesme prema fra Anđelovu molitveniku glasi *U se vrijeme godišta* (što je točno), premda čujemo od starijih ljudi pjevati *U sve vrijeme godišta*. Riječ »sve« zapravo je »se«. Vjerojatno je to učinjeno zbog lakoće izgovora. »Sav«, »sva«, »sve« je neodređena zamjenica, a »se« je ovdje pokazna zamjenica (starohrvatska) i znači »to« za srednji rod (muški rod glasi »taj«, ženski rod »ta«).

Pjesma ima 21 strofu. Stihovi su raspoređeni u katrene, tj. strofe u četiri stiha (četvero-stih). Ispjevana je u sedmercu, osim u drugoj i sedmoj strofi treći stih »Anđeoske cesarice« gdje je osmerac, i u trećoj strofi također treći stih »A kršćane oslobodi« gdje je opet osmerac. Ovaj osmerac nekima stvara zabunu kod pjevanja. Zato pjevaju »Anđelske cesarice« umjesto »Anđeoske cesarice« i »A kršćane oslobodi« umjesto »A kršćane oslobodi«. Drugi dodaju još jednu istoimenu notu za još jedan slog (u osmercu), a neki za-

nemaruju legato luk u melodiji te stavljaju slogove pod svaku napisanu notu i time mijenjaju ritam popijevke.

b) Ostale božićne popijevke

Osim najpopularnije i, kako smo ju još nazvali, najobljubljenije božićne popijevke *U se vrijeme godišta*, poznate su i druge koje se pjevaju kroz božićno vrijeme u župi Studenci, ali samo u narodnom slavlju izvan crkve. Narod ih je ispjevao i u narodu se pjevaju od davnina prema iskazu pjevača i pjevačica od kojih sam čuo i zapisao ove popijevke. U narodu su poznate i kao brojalice. Budući da završavaju pripjevom »veselo«, neki ih nazivaju »veseljanje«, a drugi prema prvom stihu popijevke.¹⁵ Ovdje ih donosim osam, a možda ih ima i više.

Ovaj način pjevanja mogli bismo nazvati oglašbljenim pripovijedanjem. Naime, melodijski je ambitus ovih napjeva malen.

¹⁵ NIKO LUBURIĆ, *Duhovne popijevke iz Hercegovine*, Zagreb, 1994., str. 22.

1. Oj Božiću, veseliću

Pjevač:

Ime i prezime: **Vinka Dugandžić**

Starost: **71 godina**

Zvanje: **domaćica**

Rodom iz: **Zvirovići, župa Studenci**

Ostali podaci: **djevojačko**

prezime **Kapular**

Zapis:

Datum: **29. rujna 2000.**

Mjesto: **Dugandžije,**

župa Studenci

Pokrajina: **Hercegovina**

Zapisao: **autor ovoga članka**

Tiskano: **ne**

Oj Božiću, veseliću,

veselo, veselo,

veselo, veselohahaj.

Božić nam je, drago nam je,

veselo, veselo,

veselo, veselohahaj.

Što se ne bi veselili,

veselo, veselo,

veselo, veselohahaj.

Oj bršćane, goro sveta,

veselo, veselo,

veselo, veselohahaj.

Kitiš dvore cijelog svijeta,

veselo, veselo,

veselo, veselohahaj.

U Božića tri nožića,

veselo, veselo,

veselo, veselohahaj.

Prvi riže pogačiću,

veselo, veselo,

veselo, veselohahaj.

Drugi riže zaoblicu,

veselo, veselo,

veselo, veselohahaj.

Treći riže tortu našu,

veselo, veselo,

veselo, veselohahaj.

♩ = 69

Oj Bo-ži-ću, ve-se-li-ću, ve-se-lo, ve-se-lo,

ve-se-lo, ve-se-lo-ha-haj.

2. Oj Božiću, veseliću

Pjevač: Ime i prezime: **Matija Dragičević**
Starost: 71 godina
Zvanje: domaćica
Rodom iz: Dugandžije, župa Studenci
Ostali podaci: neudata

Zapis: Datum: **29. rujna 2000.**
Mjesto: Dugandžije, župa Studenci
Pokrajina: Hercegovina
Zapisao: autor ovoga članka
Tiskano: ne

$\text{♩} = 126$

Oj Bo - ži - ću, ve - se - li - ću,
ve - se - li - mo sva - ki da - nak.

Oj Božiću, veseliću,
veselimo svaki danak.

Oj brštane, goro sveta,
kitiš dvore cijelog svijeta.

Što se ne bi veselili,
kako bi se radovali.

3. Božić nam je, drago nam je

Pjevač: Ime i prezime: **Mate Nikše**
Starost: 75 godina
Zvanje: poljoprivrenik
Rodom iz: Zvirovići, župa Studenci
Ostali podaci: sin pok. Nikole

Zapis: Datum: **29. rujna 2000.**
Mjesto: Zvirovići, župa Studenci
Pokrajina: Hercegovina
Zapisao: autor ovoga članka
Tiskano: ne

$\text{♩} = 60$

Bo-žić nam je, dra-go nam je, ve - se - lo, ve-se - lo,
ve - se - lo, ve - se - lo - ho - hoj.

Božić nam je, drago nam je,
veselo, veselo,
veselo, veselohohoj.

Ko da mu se ne nadamo,
veselo, veselo,
veselo, veselohohoj.

Što Božiću ne pjevamo,
veselo, veselo,
veselo, veselohohoj.

4. Oj Božiću, blagi dane

Pjevač: Ime i prezime: **Mila Nikše**
Starost: 65 godina
Zvanje: radnica
Rodom iz: Zvirovići, župa Studenci
Ostali podaci: neudata

Zapis: Datum: **29. rujna 2000.**
Mjesto: Zvirovići, župa Studenci
Pokrajina: Hercegovina
Zapisao: autor ovoga članka
Tiskano: ne

$\text{♩} = 63$

Oj Bo-ži-ću, bla-gi da-ne, ve - se - lo, ve-se - lo,
ve - se - lo, ve - se - lo - ha - haj.

Oj Božiću, blagi dane,
veselo, veselo,
veselo, veselohahaj.

Božić dođe, a mi ođe,
veselo, veselo,
veselo, veselohahaj.

Blagi dane za kršćane,
veselo, veselo,
veselo, veselohahaj.

Oj Božiću, širiliću,
veselo, veselo,
veselo, veselohahaj.

Mi se vazda veselili,
veselo, veselo,
veselo, veselohahaj.

Širi tamo, dođi vamo,
veselo, veselo,
veselo, veselohahaj.

Sad i vazda ako Bog da,
veselo, veselo,
veselo, veselohahaj.

5. Božić nam je, milo nam je

Pjevač: Ime i prezime: **Ana Penava**
Starost: 75 godina
Zvanje: domaćica
Rodom iz: Gornji Studenci, župa Studenci
Ostali podaci: djevojačko prezime Vukšić

Zapis: Datum: **3. prosinca 2006.**
Mjesto: Guljevina, župa Studenci
Pokrajina: Hercegovina
Zapisao: autor ovoga članka
Tiskano: ne

$\text{♩} = 69$

Bo-žić nam je, mi-lo nam je, ve-se - lo, ve-se - lo.

Bo-žić nam je, mi-lo nam je, ve-se - lo, ve-se - lo.

Božić nam je, milo nam je,
veselo, veselo.

Božić nam je, milo nam je,
veselo, veselo.

Što Božiću ne pjevamo,
veselo, veselo.

Što Božiću ne pjevamo,
veselo, veselo.

Sad i vazda, ako Bog da,
veselo, veselo.

Sad i vazda, ako Bog da,
veselo, veselo.

6. Božić nam je, neka nam je

Pjevač:

Ime i prezime: **Milica Lauc**

Starost: **72 godine**

Zvanje: **domaćica**

Rodom iz: **Studenci,**

župa Studenci

Ostali podaci: **neudana**

Zapis:

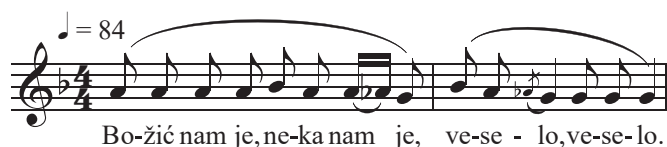
Datum: **10. prosinca 2006.**

Mjesto: **Studenci, župa Studenci**

Pokrajina: **Hercegovina**

Zapisao: **autor ovoga članka**

Tiskano: **ne**

Božić nam je, neka nam je,
veselo, veselo.

Komu nije, nek' mu nije,
veselo, veselo.

7. O Božiću lipo ti je na te

Pjevač:

Ime i prezime: **Milica Lauc**

Starost: **72 godine**

Zvanje: **domaćica**

Rodom iz: **Studenci,**

župa Studenci

Ostali podaci: **neudata**

Zapis:

Datum: **10. prosinca 2006.**

Mjesto: **Studenci, župa Studenci**

Pokrajina: **Hercegovina**

Zapisao: **autor ovoga članka**

Tiskano: **ne**

Oj Božiću lipo ti je na te,
i 'no dvadni što-no su u za te.

8. Božić nam je, milo nam je

Pjevač:

Ime i prezime: **Marko Luburić**

Starost: **76 godine**

Zvanje: **poljoprivrednik**

Rodom iz: **Studenci,**

župa Studenci

Ostali podaci: **sin pok. Gabre**

Zapis:

Datum: **29. rujna 2000.**

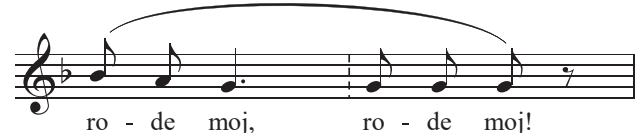
Mjesto: **Studenci,**

župa Studenci

Pokrajina: **Hercegovina**

Zapisao: **autor ovoga članka**

Tiskano: **ne**

Božić nam je, milo nam je,
rode moj, rode moj!

Sad i vazda, ako Bog da,
rode moj, rode moj!

Mi se njemu veselimo,
rode moj, rode moj!

Kad smo zdravo i veselo,
rode moj, rode moj!

Pjeva se u opsegu male i velike terce. Popijevke su, dakle, što se tiče opsega melodije vrlo siromašne. Kratkog su napjeva koji inače služi za kazivanje dugačkih pjesama, pjesama narativnoga karaktera s velikim brojem stihova. Ovdje zapisane popijevke i nemaju baš velik broj stihova. Vjerojatno su pjevači i pjevačice zaboravili tekst ili se baš tog trenutka nisu mogli sjetiti cijeloga teksta. Pjesme su ispjevane u dvostihu, trostihu i četverostihu. Često se ponavlja »veselo«, »veselohajah« i »veselohohoj«. Time se želi naglasiti radost koju samo Božić može podariti. Rabeći riječ »veselić«, izražava se milina, riječ »veselić« je odmišlja, tj. hipokoristik. Imamo i riječi koje se mogu čuti u razgovornom jeziku: »ode« (ovdje), »vamo« (ovamo). »Ode« je zastarjela ili arhaizam, a »vamo« čujemo često i danas. Svojim cjelokupnim sadržajem pjesme više odražavaju folklorne motive vezane uz svetkovanje Božića negoli motive koji bi opisivali i izricali božićni misterij. Popijevke su se pjevale pojedinačno i skupno u narodnom veselju, a najviše su ih pjevale starije žene uz ognjište, kako bi rabatnijim (radnim) danom prikratile duge zimske noći listajući duhan, predući vunu, pletući džempere i čarape, tkajući rute i čilime za kuću i za djevojke koje se spremaju za udaju. Pjevale su ih djevojke za Božić, Stjepandan i Ivandan kada bi se vraćale s mise kući. I uvečer na sijelu, sve do ponoći, pjevale bi se ove božićne pjesme.¹⁶ (Nastavlja se)

¹⁶ Prema kazivanju Vinke Dugandžić, žene pok. Bože iz Dugandžija, rođ. 1929.